

Zrakové vnímání Prostorová a pravolevá orientace

Zraková percepce

- Rozvoj zrakového vnímání je součástí přípravy na čtení a psaní.
- Zrakové vnímání tvoří podklad pro dyslexii, v menší míře také pro dysortografii a dyskalkulii
- Záměna čísel a písmen (*b-p-d, m-n; 6-9, 3-8*).
- Obtíže v orientaci v prostoru (*v textu, na mapě, v grafu, obrázku*) a pravolevé orientaci (*rozlišování b-p-d*); hůře odhaduje vzdálenosti
- Obtíže s pravolevými očními pohyby – promítá se do schopnosti číst; orientace v textu

Zraková percepce (Zelinková, 2015)

- Rozvoj zrakové percepce
 - Rozlišování barev a tvarů
 - Zraková analýza a syntéza
 - Zraková paměť
 - Rozlišování figura – pozadí
 - Rozlišování inverzních (reverzních) figur
 - Cvičení očních pohybů
 - Postřehování, zvětšování rozsahu fixací

Zrakové vnímání (včetně kognitivních funkcí) - Jucovičová, Žáčková, 2014

- Nácvik orientace v prostoru
 - Nácvik pravolevé orientace
 - Nácvik levo-pravého pohybu očí
 - Nácvik zrakové diferenciacce
 - Nácvik zrakové analýzy a syntézy
 - Nácvik zrakové paměti
-
- **Rozlišování barev a tvarů**
 - Poznávání jedné barvy, spojování barvy s předmětem
 - Rozlišování 2 a více barev
 - Třídění předmětů podle barev, podle barev a tvarů
-
- **Zraková diferenciacce**
 - Určování shod a rozdílů s obrázky předmětů i nesmyslnými tvary,
 - Hledání rozdílů, hledání shod, podtrhej písmena, která jsou stejná jako písmena na začátku, vybarvi písmeno „b“, dokreslování obrázků nebo písmen.

- **Zraková analýza a syntéza**

- skládání rozstříhaných obrázků (např. pohlednic),
- skládání dřevěných kostek s obrázky,
- dokreslování obrázků nebo písmen,
- skládání písmen z prvků,
- skládání slov z částí, cílem je globální vnímání slova, dítě skládá slovo, které je rozstříhané na části, ne na písmena.

- **Zraková paměť**

- Studenti sledují dva, tři i více předmětů, po zakrytí je jmenují z paměti – Kimovy hry
- Obkreslování dříve sledovaných různých sestav kostek, domina, uspořádaných předmětů,
- Krátkodobé exponování písmen, slabik, slov – student je následně opakuje, píše,
- Exponování tří a více písmen, jejich vyhledání a označení mezi písmeny jinými - Kaminet
- Pexeso, hrací karty

- **Rozlišování figury a pozadí**

- Vyhledávání předmětů na pozadí,
- Vyhledávání písmen na pozadí,
- Určení dvou písmen.

- **Rozlišování inverzních (reverzních) figur**

- U žáků s poruchami čtení se často objevují obtíže při rozlišování inverzních (ireverzních) figur.
- **Statické inverze** – záměna figur či písmen odlišných dle roviny horizontální (6-9) nebo vertikální (b-d)
- **Kinetické inverze** – přesmykování písmen či slabik (*jen-nej, lomokotiva-lokomotiva*)
- Cvičení:
 - hledání tvarů podle vzoru,
 - hledání stejných tvarů,
 - vybarvi všechna písmena (a červeně a e modře),
 - podtrhni tvar, který je stejný jako první tvar na řádku.

- **Cvičení očních pohybů**

- U jedinců s dyslexií jsou typické tzv. **regrese** (nepostupování očima směrem kupředu, ale vrácení se na čtené slovo a jeho opakované „ohmatávání“)
- Chaotické oční pohyby se objevují také u dětí, které nechápou obsah čteného textu, a proto se stále vracejí očima zpět, aby se ujistily o správnosti čtení a porozumění.
- **Cvičení:**
 - jmenování předmětů zleva doprava, pokládání předmětů podle diktátu,
 - čtení izolovaných písmen, prvních písmen či slabik ve slovech na řádku,
 - čtení ve dvojici společně s dospělým,
 - usměrňování očních pohybů pomocí čtecího okénka nebo záložky.

- **Postřehování, zvětšování rozsahu fixací:**
- Při postřehování jde o co nejrychlejší zaměření zrakové pozornosti na vnímaný prvek, u čtení o co nejrychlejší spojování hlásky a písmene.
- Při čtení se střídají skoky (sakády) a fixace, přičemž, čím vyspělejší čtenář, tím více znaků zachytí jednou fixací. Při hláskování odpovídá jedno písmeno jedné **fixaci**, dobrý čtenář zvládne i více slov v rámci jedné fixace.

- **Cvičení:**
 - rychlé postřehování písmen, která se objevují v okénku (uprostřed),
 - postřehování předmětů, písmen, slabik, slov ukázaných na co nejkratší dobu, počet postřehovaných prvků se postupně zvyšuje,
 - postřehování dvou slov lišících se hláskou (kus – kos).

Doporučené odkazy

- Kaminet – www.kaminet.cz
- Učení v pohodě (rozvoj dílčích funkcí)
<http://www.uceni-v-pohode.cz/category/rozvoj-ditete/>
- Bednářová, J. (2014). Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 3 do 5 let. Jak krtek Barbora uviděl svět. Praha: Edika.
- Bednářová, J. (2014). Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 4 do 6 let. Jak krtek Barbora našel cestu domů. Praha: Edika.
- Bednářová, J. (2014). Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 5 do 7 let. Jak krtek Barbora pomohl objevit podklad. Praha: Edika.
- Bednářová, J. (2012). Orientace v prostoru a čase pro děti od 5 do 7 let. Praha: Edika.
- Gošová, V. (2013). KuliFerda pro žáky s SPU. Sluchové vnímání.
- Pokorná, V. (2011). *Rozvoj vnímání a poznávání 1*. Praha: Portál.
- Pokorná, V. (2011). *Rozvoj vnímání a poznávání 2*. Praha: Portál.

